

Päätös

Nro 117/2014/1

Dnro ESAVI/331/04.08/2012

Annettu julkipanon jälkeen
17.6.2014

ASIA

Päätös HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän hakemuksesta, joka koskee Ämmässuon sekajätteen käsittelylaitoksen toimintaa koskevan ympäristöluvan No YS 658, 16.5.2005 voimassaoloajan jatkamista, Espoo.

LUVAN HAKIJA

HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
PL 100
00066 HSY

Y-tunnus: 2274241-9

TOIMINTA JA SEN SIJAINTI

Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen ja kaatopaikan laajennusalueen toiminnot sijoittuvat osoitteeseen Ämmässuontie, 02820 Espoo. Sekajätteen käsittelylaitos sijoittuu Espoon kaupungissa Ämmässuon kaupunginosassa kiinteistölle 49-91-1-2 (entiset R:Not 1:384, 1:398 ja 2:17). Toimialatunnus: 38220 (TOL 2008).

HAKEMUKSEN VIREILLETULO

Hakemus on tullut vireille Etelä-Suomen aluehallintovirastoon 21.12.2012.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE

Jätteen ammattimaiselle tai laitosmaiselle hyödyntämiselle tai käsittelylle on oltava ympäristölupa ympäristönsuojelulain 28 §:n 1 momentin ja 2 momentin kohdan 4) sekä ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 1 momentin kohdan 13 f) perusteella. Lupamääräykset on tarkistettava ympäristönsuojelulain 55 §:n perusteella. Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristölupapäätöksessä No YS 658, 16.5.2005 on määrätty, että päätös on voimassa siihen asti, kunnes päätöksessä No YS 553, 26.5.2003 määrätystä 31.12.2008 mennessä haettavasta lupamääräysten tarkistamishakemuksesta on saatu lainvoimainen päätös.

Ympäristölupapäätöksen No YS 553, 26.5.2003 lupamääräysten tarkistamista koskeva hakemus tuli vireille Uudenmaan ympäristökeskuksessa 22.12.2008. Asia siirtyi 1.1.2010 Etelä-Suomen aluehallintovirastolle käsiteltäväksi. Aluehallintovirasto antoi 14.1.2011 asian raukeamista koskevan päätöksen Nro 2/2011/2. Ratkaisun perusteena oli, että 22.12.2008 Uudenmaan ympäristökeskuksessa vireille tullut ympäristölupahakemus (aikaisempi dnro UUS-2008-Y-693-111 ja myöhempi dnro ESAVI/228/04.08/2010) on korvattu 22.12.2010 uudella ympäristölupahakemuksella dnro ESAVI/705/04.08/2010. Täten vanha hakemus voitiin rauettaa tarpeettomana. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 14.12.2012 antanut päätöksen Nro 212/2012/1 em. uudesta ympäristölupahakemuksesta (dnro ESAVI/705/04.08/2010). Kyseinen päätös (Nro 212/2012/1) on valituksenalainen.

Ämmässuon jätteenkäsittelykeskusta koskevaa ympäristölupahakemusta dnro ESAVI/705/04.08/2010 on muutettu 3.5.2011 siten, että biojätteen laitospainainen kompostointi yhdistettiin 3.5.2011 vireille tulleeseen biojätteen käsittelylaitoksen ympäristölupahakemukseen dnro ESAVI/125/04.08/2011. Biojätteen käsittelylaitoksen hakemus koskee Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen biojätteen käsittelykapasiteetin nostamista vuoden 2030 arvioituun tarpeeseen 80 000 t/a, uuden mädätyslaitoksen toimintaa, muodostuvan biokaasun (noin 35 600 m³/d) hyödyntämistä sähköksi ja lämmöksi uudessa sähkön- ja lämmöntuotantolaitoksessa (CHP-laitos) ja uuden jätevesien esikäsittelylaitoksen toimintaa. Lisäksi hakemus koskee olemassa olevan kompostointilaitoksen ympäristölupapäätöksen (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 553/26.5.2003) lupamääräysten tarkistamista ja toiminnan muutosta mädätteen jälkikompostointiin. Asia (ESAVI/125/04.08/2011) käsitellään erikseen.

LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:n 1 momentin kohdan 13 g) nojalla nyt kyseessä olevan ympäristölupa-asian ratkaisee aluehallintovirasto.

TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT JA SOPIMUKSET

Jätteenkäsittelykeskuksen alueen toimintojen luvat

Sekajätteen käsittelylaitos

– Ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa YTV:n Jätehuoltolaitoksen Ämmässuon jätteenkäsittelykeskukseen suunnitellun sekajätteen käsittelylaitoksen toiminnalle (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 658, 16.5.2005).

– Vaasan hallinto-oikeuden päätös em. Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristölupapäätöksestä No YS 658, 16.5.2005 tehdyistä valituksista (Vaasan hallinto-oikeus n:o 06/0138/1, 10.5.2006).

– Korkeimman hallinto-oikeuden päätös em. Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä n:o 06/0138/1, 10.5.2006 tehdyistä valituksista (korkein hallinto-oikeus taltionumero 3382, 27.12.2007).

Jätteenkäsittelykeskus

– Ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa YTV:n Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen toiminnalle (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 553, 26.5.2003).

– Vaasan hallinto-oikeuden päätös em. Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristölupapäätöksestä No YS 553, 26.5.2003 tehdyistä valituksista (Vaasan hallinto-oikeus n:o 04/0551/1, 22.12.2004).

– Korkeimman hallinto-oikeuden päätös em. Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä n:o 04/0551/1, 22.12.2004 tehdyistä valituksista (korkein hallinto-oikeus taltionumero 466, 8.3.2006).

– Korkeimman hallinto-oikeuden päätös em. lainvoiman saaneen korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen taltionumero 466, 8.3.2006 purkamista koskevasta hakemuksesta (korkein hallinto-oikeus taltionumero 1454, 29.5.2007).

– Päätös em. ympäristöluvan No YS 553, 26.5.2003 lupamääräysten A.20., B.10. ja B.18. muuttamisesta koskevasta hakemuksesta (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 1162, 20.9.2007).

– Vaasan hallinto-oikeuden päätös em. Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristölupapäätöksestä No YS 1162, 20.9.2007 tehdystä valituksesta (Vaasan hallinto-oikeus n:o 08/0373/1, 28.11.2008).

– Korkeimman hallinto-oikeuden päätös em. Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä n:o 08/0373/1, 28.11.2008 tehdyistä valituksista (korkein hallinto-oikeus taltionumero 1113, 11.5.2010).

– Päätös Ämmässuon–Kulmakorven alueen vesien yhteistarkkailuohjelman hyväksymisestä (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 14, 8.1.2004).

– Vaasan hallinto-oikeuden päätös em. Uudenmaan ympäristökeskuksen päätöksestä No YS 14, 8.1.2004 tehdyistä valituksista (Vaasan hallinto-oikeus n:o 04/0549/1, 22.12.2004).

– Korkeimman hallinto-oikeuden päätös em. Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä n:o 04/0549/1, 22.12.2004 tehdyistä valituksista (korkein hallinto-oikeus taltionumero 467/8.3.2006).

– Päätös Ämmässuon–Kulmakorven alueen vesien yhteistarkkailuohjelman päätöksen muuttamisesta (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 357, 12.3.2007).

– Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän ympäristönsuojelulain (86/2000) 35 §:n mukaisesta lupahakemuksesta (dnro ESAVI/705/04.08/2010), joka koskee Ämmäsuon jätteenkäsittelykeskuksen toimintaa koskevan ympäristöluvan No YS 553/26.5.2003 lupamääräysten tarkistamista ja muuttamista sekä toiminnan olennaista muuttamista (Etelä-Suomen aluehallintovirasto Nro 212/2012/1, 14.12.2012) sekä päätös korkeimman hallinto-oikeuden uudelleen käsiteltäväksi palauttamasta Ämmäsuon jätteenkäsittelykeskuksen ympäristöluvan lupamääräysten muuttamista koskeva asiasta (dnro ESAVI/510/04.08/2010) (Etelä-Suomen aluehallintovirasto Nro 213/2012/1, 14.12.2012).

Kaatopaikan laajennusalue

– Ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa YTV:n Ämmäsuon jätteenkäsittelykeskuksen kaatopaikan laajennusalueen toiminnalle (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 659, 16.5.2005).

– Vaasan hallinto-oikeuden päätös em. Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristölupapäätöksestä No YS 659, 16.5.2005 tehdyistä valituksista (Vaasan hallinto-oikeus n:o 06/0139/1, 10.5.2006).

– Korkeimman hallinto-oikeuden päätös em. Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä n:o 06/0139/1, 10.5.2006 tehdyistä valituksista (korkein hallinto-oikeus taltionumero 3383, 27.12.2007).

– Päätös em. ympäristöluvan No YS 659, 16.5.2005 YTV:n Ämmäsuon jätteenkäsittelykeskuksen kaatopaikan laajennusalueen toiminnan muuttamista koskevasta hakemuksesta (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 1163, 20.9.2007).

– Vaasan hallinto-oikeuden päätös em. Uudenmaan ympäristökeskuksen päätöksestä No YS 1163/20.9.2007 tehdystä valituksesta (Vaasan hallinto-oikeus n:o 08/0371/1, 28.11.2008).

– Ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa YTV:n Jätehuollon tuhkien ja kuonien esikäsittely- ja loppusijoitustoiminnalle Ämmäsuon jätteenkäsittelykeskuksen kaatopaikan laajennusalueella (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 1627, 18.12.2009).

– Vaasan hallinto-oikeuden päätös em. Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristölupapäätöksestä No YS 1627, 18.12.2009 tehdyistä valituksista (Vaasan hallinto-oikeus nro 11/0155/1, 21.6.2011).

– Ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa YTV:n Ämmäsuon jätteenkäsittelykeskuksen kaatopaikan laajennusalueen kalliolouhoksen ja kivenmurskaamon olemassa olevalle toiminnalle (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 1115, 1.10.2003).

- Vaasan hallinto-oikeuden päätös em. Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristölupapäätöksestä No YS 1115, 1.10.2003 tehdyistä valituksista (Vaasan hallinto-oikeus n:o 04/0552/1, 22.12.2004).
- Korkeimman hallinto-oikeuden päätös em. Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä n:o 04/0552/1, 22.12.2004 tehdyistä valituksista (korkein hallinto-oikeus taltionumero 468, 8.3.2006).
- Päätös em. ympäristöluvan No YS 1115, 1.10.2003 lupamääräysten muuttamista koskevasta hakemuksesta (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 688, 26.5.2008).

Muut ympäristölupapäätökset

- Ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa YTV:n Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen alueelle rakennettavan kaatopaikkakaasuvoimalaitoksen toiminnalle (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 1470, 7.11.2007).
- Päätös em. ympäristöluvan No YS 1470, 7.11.2007 YTV:n Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen alueelle rakennettavan kaatopaikkakaasuvoimalaitoksen toiminnan olennaista muuttamista koskevasta hakemuksesta (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 1658, 28.11.2008).

Ilmanlaadun ja melun tarkkailua koskevat päätökset/hyväksymiset

- Päätös em. YTV:n Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen kaatopaikan laajennusalueen kalliolouhosta ja kivenmurskaamaa koskevassa ympäristöluvassa No YS 1115, 1.10.2003 määrätyn tarkkailun jatkamisesta ja muuttamisesta hiukkaspitoisuuden ja melun osalta (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 1466, 8.12.2004).
- Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen alueen hiukkasmittausten toteuttamisen hyväksyminen (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 1618, 8.11.2006).
- Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen ilmalaadun mittaussuunnitelman hyväksyminen (Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 19.2.2014, dnro UUDELY/574/07.00/2010, UUDELY/819/07.00/2010).
- Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen melutarkkailuohjelman hyväksyminen (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 1444, 9.10.2006).
- Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen melutarkkailuohjelman tarkistamisen hyväksyminen (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 582, 5.5.2008).

Koeluonteista toimintaa koskevat päätökset

- Päätös ympäristönsuojelulain 61 §:n mukaisesta koeluonteista toimintaa koskevasta ilmoituksesta, joka koskee jätteen paalausta, käärintää ja va-

rastointia energiahyötykäyttöä varten Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksessa (Etelä-Suomen aluehallintovirasto Nro 68/2010/2, 28.10.2010).

Vireillä olevat muut lupahakemukset

– Etelä-Suomen aluehallintovirastossa on tullut vireille 18.12.2012 ympäristönsuojelulain mukainen hakemus (dnro ESAVI/294/04.08/2012), joka koskee HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen kaatopaikan kalliolouhoksen ja kivenmurskaamon ympäristölupapäätöksen lupamääräysten tarkistamista, toiminnan olennaista muutosta sekä hakemus toiminnan aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta.

– Etelä-Suomen aluehallintovirastossa on tullut vireille 3.5.2011 ympäristönsuojelulain mukainen hakemus (dnro ESAVI/125/04.08/2011), joka koskee HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen biojätteen käsittelylaitoksen uusia toimintoja, vanhojen toimintojen muutosta ja niiden ympäristöluvan lupamääräysten tarkistamista.

– Etelä-Suomen aluehallintovirastossa on tullut vireille 20.12.2013 ympäristönsuojelulain mukainen hakemus (dnro ESAVI/362/04.08/2013), joka koskee HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen kaasuvoimalan ympäristöluvan lupamääräysten tarkistamista.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA)

Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen toiminnoille on tehty seuraavat ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukaiset ympäristövaikutusten arvioinnit:

– Jätteen murskauksen, paalauksen ja välivarastoinnin Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksessa ympäristövaikutusten arviointimenettely, jonka arviointiselostus on valmistunut joulukuussa 2010. Yhteysviranomaisen on antanut siitä lausunnon 4.4.2011.

– Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan jätevoimalan ympäristövaikutusten arviointimenettely, jonka arviointiselostus on valmistunut lokakuussa 2007. Yhteysviranomaisen on antanut arviointiselostuksesta lausunnon 28.2.2008.

– Kaatopaikan laajennusalueen vaihtoehtoisen käytön ympäristövaikutusten arviointimenettely, jonka arviointiselostus on valmistunut 9.11.2005. Yhteysviranomaisen on antanut arviointiselostuksesta lausunnon 21.3.2006.

– Biojätteiden käsittelyn ja tuhkien sekä kuonan loppusijoituksen ympäristövaikutusten arviointimenettely, jonka arviointiselostus on valmistunut 10.1.2005. Yhteysviranomaisen on antanut arviointiselostuksesta lausunnon 4.5.2005.

– Sekajätteen käsittelylaitoksen ympäristövaikutusten arviointimenettely, jonka arviointiselostus on valmistunut 3.7.2002. Yhteysviranomaisen on antanut arviointiselostuksesta lausunnon 7.11.2002.

– Ämmässuon kaatopaikan laajennuksen ja pilaantuneiden maiden käsittelyn ympäristövaikutusten arviointimenettely, jonka arviointiselostus on valmistunut 21.5.2001. Yhteysviranomaisen on antanut arviointiselostuksesta lausunnon 28.9.2001.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös 21.12.2010 (dnro UUDELY/10/07.04/2010) ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tapauskohtaisesta soveltamisesta. Ämmässuon jätteenkäsittelykeskukseen on suunnitteilla uusia toimintoja ja joidenkin olemassa olevien toimintojen muutoksia, joissa käsiteltävien jätteiden määriä aiotaan muuttaa ympäristölupapäätöksissä sallituista määristä. Päätöksen mukaan HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen toiminnan muutokseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

ALUEEN KAAVOITUSTILANNE

Alueen kaavoitus

Maakuntakaava

Ympäristöministeriö on vahvistanut Uudenmaan maakuntakaavan 8.11.2006. Sekajätteen käsittelylaitoksen toimintaa koskevaa ympäristölupaa myönnettäessä maakuntakaava oli vielä ehdotusvaiheessa. Kaava sai lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden 15.8.2007 antamalla päätöksellä taltionumero 1995. Maakuntakaava kattaa koko maakunnan alueen ja se sisältää kaikkien maankäyttömuotojen osalta alueidenkäytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet.

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava täydentää Uudenmaan maakuntakaavaa. Ympäristöministeriö vahvisti vaihemaakuntakaavan 22.6.2010. Kaava sai lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden 8.10.2012 antamalla päätöksellä taltionumero 2683. Kaavassa käsiteltäviä aiheita ovat muun muassa jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeet.

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotus on ollut nähtävillä 20.11.–21.12.2012. 2. vaihemaakuntakaavassa on kyse vahvistettujen Uudenmaan maakuntakaavan ja 1. vaihemaakuntakaavan sekä Itä-Uudenmaan kokonaismaakuntakaavan uudelleen tarkastelusta. Maakuntakaavassa alue on taajamatoimintojen aluetta, jätteen käsittelyaluetta ja erityisaluetta, jonka käyttö on tarkoitettu määritellä yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa.

Sekajätteen käsittelylaitoksen alue Ämmässuolla sijoittuu eri maakunta-kaavoissa EJ-alueelle, jolla osoitetaan jätteiden vastaanottoon, käsittelyyn ja loppusijoitukseen varatut alueet.

Yleiskaavoitus

Espoon pohjoisosien yleiskaava, osa I, on vahvistettu 27.6.1997. Yleiskaavassa jätteenkäsittelykeskuksen alue on varattu kaatopaikka-alueeksi (EK) sekä yhdyskuntateknisen huollon alueeksi (ET). ET- ja EK-alueet rajoittuvat pohjoisessa teollisuuden ja varastoinnin alueisiin (T). Kolmperän asutuksen ja EK-alueen välinen alue on varattu virkistys-, ulkoilu- ja urheilukäyttöön tarkoitettuksi virkistysalueeksi (V). EK-aluevaraus sisältää myös suoja-alueen, jolla ei sallita uusien rakennuspaikkojen muodostamista ja jonka puustoa on hoidettava tehokkaan näkösuojan ylläpitämiseksi. Sekajätteen käsittelylaitos sijoittuu yleiskaavassa ET eli yhdyskuntateknisen huollon alueelle.

Asemakaava

Espoon kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Ämmässuon asemakaavan 13.11.2006 ja kaava on saanut lainvoiman 18.6.2008. Asemakaava käsittää 91. kaupunginosan korttelit 91001 ja 91002 sekä katu- ja erityisalueet ja 75. kaupunginosan korttelit 75011 ja 75012 sekä katu-, virkistys- ja erityisalueet. Asemakaava-alue sijaitsee Espoon länsirajalla rajoittuen lännessä Kirkkonummen kunnan rajaan ja pohjoisessa Kolmperän asutusalueeseen ja Nupurintiehen sekä idässä Kulmakorven teollisuusalueeseen. Asemakaavalla mahdollistetaan kaatopaikkatoiminnan jatkuminen ja jätteenkäsittelyn kehittäminen Ämmässuon alueella. Asemakaava-alueen pinta-ala on 280 ha.

Sekajätteen käsittelylaitos sijoittuu asemakaavassa ET-2-alueelle eli yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten kortteli-alueelle.

Kulmakorven alueelle on valmisteilla Kulmakorpi I -asemakaava. Kaavan tarkoituksena on luoda edellytykset teollisuus- ja varastotoimintojen sijoittumiselle nykyisin rakentamattomalle metsäalueelle. Espoon kaupunginhalitus on hyväksynyt tavoiteohjelman 29.4.2003.

Kulmakorpi I -asemakaava mahdollistaa myös uuden tieyhteyden rakentamisen jätteenkäsittelykeskukseen Kulmakorven kautta. Asemakaavan valmisteluaineisto oli nähtävillä keväällä 2013 (tilanne 27.6.2013). Asemakaava pyritään vahvistamaan muutamassa vuodessa, jolloin katuyhteys Kulmakorventieltä Ämmässuolle voidaan rakentaa.

LAITOKSEN TOIMINTA

Yleiskuvaus toiminnasta

Käsittelyvaihtoehdot

Suunnitellut sekajätteen laitosmaiset käsittelymenetelmävaihtoehdot ovat:

- Vaihtoehto A: Mekaaninen esikäsittely yhdistettynä orgaanisen jakeen aerobiseen käsittelyyn (kompostointi)
- Vaihtoehto B: Mekaaninen esikäsittely yhdistettynä orgaanisen jakeen anaerobiseen käsittelyyn (mädätys) ja tämän jälkeen tehtävään aerobiseen käsittelyyn (kompostointi).

Vaihtoehto A, mekaaninen käsittely ja kompostointi

Mekaanisessa käsittelyssä laitokselle vastaanotettu sekajäte, 430 000 t/a, jaotellaan mekaanisen käsittelyn avulla käsittelyyn sopimattomiin materiaaleihin, joita kertyy 13 000 t/a, metalleihin, joita kertyy 17 200 t/a, jätepolttaineeseen (RDF), jota kertyy 119 000 t/a, sekä biohajoavaan jakeeseen, jota kertyy 268 600 t/a. Mekaanisessa käsittelyssä haihtumishäviöt ovat 12 200 t/a. Jätteiden mekaaninen käsittely jakautuu jätteiden esikäsittelyyn, murskaukseen ja seulontaan.

Mekaanisessa käsittelyssä erotettu orgaaninen jae ohjataan kompostointiin, joka suoritetaan kahdessa vaiheessa. Esikompostointiin käytetään tunnelitekniikkaa ja jälkikompostointiin hallitekniikkaa.

Vaihtoehto B, mekaaninen käsittely, mädätys ja kompostointi

Mekaanisen käsittelyn osalta käsittelyprosessi on mädätykseen perustuvassa vaihtoehdossa vastaava kuin kompostointiin perustuvassa vaihtoehdossa.

Mädätyksessä jätteen sisältämän orgaanisen aineen hajotus tapahtuu hapettomissa eli anaerobisissa olosuhteissa. Orgaanisen aineksen hajoamisen seurauksena muodostuu biokaasua. Mädätyksen prosessivaihtoehtoja ovat uuttamiseen perustuva mädätysprosessi, märkä mädätysprosessi sekä kuiva mädätysprosessi.

HAKEMUS

Luvan voimassaolo

Luvan voimassaolosta ja tarkistamisesta säädetään ympäristönsuojelulain 55 §:ssä, jonka 1 momentin mukaan määräaikainen lupa raukeaa määräajan päätyessä, jollei lupapäätöksessä ole toisin määrätty.

Sekajätteen käsittelylaitoksen ympäristöluvassa No YS 658, 16.5.2005 todetaan luvan voimassaolosta ja lupamääräysten tarkistamisesta seuraava:

”Päätös on voimassa siihen asti, kunnes päätöksessä No YS 553/26.5.2003 määrätystä 31.12.2008 mennessä haettavasta lupamääräysten tarkistamishakemuksesta on saatu lainvoimainen päätös. (YSL 55 §)”

Päätöksen No YS 553, 26.5.2003 lupamääräysten tarkistamishakemuksesta on saatu Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätökset Nro 212/2012/1, 14.12.2012 ja Nro 213/2012/1, 14.12.2012, jotka eivät ole lainvoimaisia.

Luvan raukeaminen

Ympäristönsuojelulain 57 §:n mukaan luvan myöntänyt viranomainen voi päättää, että lupa raukeaa muun muassa siinä tilanteessa, jos toimintaa tai sen aloittamisen kannalta olennaisia toimia ei ole aloitettu viiden vuoden kuluessa luvan lainvoimaiseksi tulosta tai lupapäätöksessä määrätyn tätä pidemmän ajan kuluessa; tai hakemusta lupamääräysten tarkistamiseksi ei ole tehty 55 §:n 2 momentin mukaisesti.

HSY:n sekajätteen käsittelylaitoksen ympäristöluvan No YS 658, 16.5.2005 mukaista toimintaa ei ole vielä aloitettu ja lupa on 26.12.2012 ollut lainvoimainen viisi vuotta. Ympäristönsuojelulain 57 §:n mukaan lupaviranomainen voi päättää luvan raukeamisesta, jos toimintaa ei ole aloitettu viiden vuoden kuluessa lainvoimaiseksi tultua.

HSY pyytää, että lupaviranomainen ei päättä, että lupa raukeaa ja toteaa päätöksellään, että lupa on edelleen voimassa. HSY:n toiminnan kannalta on tärkeää, että lupa pidetään voimassa ja toiminta voidaan tarvittaessa aloittaa.

Luvan olosuhteet

Ympäristönsuojelulain 57 §:n mukainen viiden vuoden aika luvan raukeamiselle ei ole joustamaton. Hallituksen esityksen eduskunnalle (HE 84/1999) mukaan lupapäätöksessä voitaisiin myös määrätä tarvittaessa tätä pidemmästä ajasta. Oikeuskirjallisuudessa todetaan, että luvan raukeamisella halutaan estää sellaisten hankkeiden toteuttaminen, jotka eivät vastaa muuttuneita olosuhteita eli lupa on vanhentunut. Ämmäsuon jätteenkäsittelykeskukseen suunnitellun sekajätteen käsittelylaitoksen toimintaa koskevan päätöksen No YS 658, 16.5.2005 luvan myöntämisedellytykset täyttyvät edelleen, joten lupa on edelleen ajan tasalla. Olosuhteissa ei ole tapahtunut muutoksia, joiden johdosta luvan raukeamisen edellytykset täytyisivät. HSY pyytää, että lupa jätetään edelleen voimaan.

HSY:n sekajätteen käsittelylaitoksen ympäristölupa ei ole vanhentunut, joten lupaa ei tule päättää rautettavaksi. Jos HSY päättää aloittaa ympäristöluvan mukaisen sekajätteen käsittelylaitoksen toiminnan (jätteen mekaanisen käsittelyn) toimittaa se lupamääräysten mukaisesti käsittelylaitoksen

toteutussuunnitelmat mitoituksineen ja rakenteineen sekä käytettävine materiaaleineen jatkotoimenpiteiden harkintaa varten Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja tiedoksi Espoon kaupungin ja Kirkkonummen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille vähintään kolme kuukautta ennen rakentamisen aloittamista. HSY toteuttaa myös muut sille luvassa asetetut velvoitteet lupamääräysten mukaisesti.

HSY:n tarve sekajätteen käsittelylaitokselle

Sekajätteen käsittelylaitokselle on tehty ympäristövaikutusten arviointi vuonna 2002. Ympäristölupa myönnettiin 16.5.2005 ja lupa sai lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden 27.12.2007 antamalla päätöksellä taltionumero 3382.

Sekajätteen käsittelylaitos alkuperäisessä muodossaan perustui jätteenkäsittelystrategiaan, jossa jätteet käsiteltäisiin mekaanis-biologisesti. Mekaanis-biologisen käsittelylaitoksen oli tarkoitus tuottaa kierrätyspolttainetta sekä prosessissa erotellun biojätteen kompostoinnin tai mädätyksen jälkeen heikkolaatuista kompostimultaa, joka olisi sijoitettu kaatopaikalle.

YTV:n hallitus muutti 31.3.2006 tekemällään päätöksellä jätteenkäsittelystrategiaa siten, että mekaanis-biologisen sekajätteen käsittelyn sijaan jätteenkäsittelystrategia perustuu syntypaikkalajitellun sekajätteen osalta termiseen käsittelyyn erityisesti tätä varten rakennetussa arinatekniikalla varustetussa jätteenpolttolaitoksessa.

YTV:n hallitus valitsi 19.12.2008 jätteen energiahöyrykäyttöpalvelun toimittajaksi Vantaan Energia Oy:n. Vantaan Energia Oy:n rakentama jätevoimala otetaan käyttöön vuoden 2014 aikana.

Jätteenkäsittelystrategian muutoksesta johtuen alkuperäisen kaltaiselle mekaanis-biologiselle käsittelylaitokselle ei ole enää tarvetta. Syntypaikkalajiteltu sekajäte käsitellään jätevoimalassa ja biojätteet käsitellään nykyisissä kompostointilaitoksissa sekä mädättämällä (hakemus tullut vireille 3.5.2011 Etelä-Suomen aluehallintovirastossa, dnro ESAVI/125/04.08/2011).

HSY:llä on kuitenkin selkeä tarve tiettyjen jätteiden (esim. Sortti-asemien sekajätteet) mekaaniseen käsittelyyn. Käsittelyllä edistetään jätelain 8 §:n mukaisen etusijajärjestyksen toteutumista. Laitoksessa jätteistä erotetaan materiaaleista hyödynnettäviä jätejakeita ja loput toimitetaan hyödynnettäväksi energiana jätevoimalassa tai sijoitetaan kaatopaikalle (palamaton aines).

Vastaavia mekaanisia käsittelylaitoksia on rakennettu muun muassa Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy:lle Kujalan jätekeskukseen ("Murre-laitos") sekä Oulun Jätehuollolle Ruskon jätekeskukseen ("Lare-lajittelulaitos").

Ämmässuon jätteenkäsittelykeskukseen mahdollisesti rakennettavan mekaanisen käsittelylaitoksen ympäristövaikutukset olisivat huomattavasti pienempiä kuin ympäristövaikutusten arvioinnissa (YVA, vuosi 2002) tarkasteltu hanke tai ympäristöluvan No YS 658, 16.5.2005 hankekokonaisuus.

HAKEMUKSEN KÄSITTELY

Lausunnot

Hakemuksesta on pyydetty ympäristönsuojelulain 36 §:n mukaisesti lausunnot Espoon kaupungin ja Kirkkonummen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisilta ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta.

Hakemuksesta ei ole annettu lausuntoja.

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Etelä-Suomen aluehallintovirasto muuttaa HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän Ämmässuon jätteenkäsittelykeskukseen sijoittuvan sekajätteen käsittelylaitoksen toiminnalle myöntämää ympäristölupaa No Y 658, 16.5.2005 luvan voimassaolon ja lupamääräysten tarkistamisen osalta seuraavasti:

Luvan voimassaolo

Päätös on voimassa toistaiseksi.

Toiminnan olennaiseen laajentamiseen tai muuttamiseen on oltava lupa. (YSL 28 §)

Lupamääräysten tarkistaminen

Luvan saajan on tehtävä hakemus toimivaltaiselle lupaviranomaiselle päätöksen No YS 658, 16.5.2005 lupamääräysten tarkistamiseksi viimeistään kuusi kuukautta ennen sekajätteen käsittelylaitoksen toiminnan aloittamista ja kuitenkin viimeistään 31.10.2020 mennessä. Tarkistamishakemukseen on liitettävä arvio parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamisesta, tiedot alueen kaavoituksessa ja maankäytössä tapahtuneista muutoksista sekä ympäristönsuojeluasetuksen 8–12 §:ssä säädetyt tiedot soveltuvien osin. (YSL 55 §)

RATKAISUN PERUSTELUT

Asiassa on kyse Uudenmaan ympäristökeskuksen 16.5.2005 myöntämässä ympäristöluvassa No YS 658 asetetun ympäristöluvan voimassaoloajan jatkamisesta.

Ympäristönsuojelulain 58 §:n 1 momentin 4) kohdan perusteella lupaviranomainen voi muuttaa lupaa, jos olosuhteet ovat luvan myöntämisen jälkeen olennaisesti muuttuneet. Asian käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin lupamenettelyä koskevia säännöksiä. Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoo, että luvan myöntämisen jälkeen tapahtunut HSY:n jätteenkäsittelystrategian muutos on tällainen olosuhteiden olennainen muutos.

Aluehallintovirasto ei ole pitänyt tarpeellisena asianosaisten kuulemista, koska hakemuksen mukaista muutoksesta ei aiheudu merkittäviä ympäristövaikutuksia eikä muutos vaikuta olennaisesti yleisiin tai yksityisiin etuihin. Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Espoon kaupungin ja Kirkkonummen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille on varattu mahdollisuus antaa asiasta lausunto.

Ympäristönsuojelulain 57 §:n mukaan luvan myöntänyt viranomainen voi päättää, että lupa raukeaa muun muassa siinä tilanteessa, jos toimintaa tai sen aloittamisen kannalta olennaisia toimia ei ole aloitettu viiden vuoden kuluessa luvan lainvoimaiseksi tulosta tai lupapäätöksessä määrätyn tätä pidemmän ajan kuluessa; tai hakemusta lupamääräysten tarkistamiseksi ei ole tehty 55 §:n 2 momentin mukaisesti.

Ympäristönsuojelulain 55 §:n mukaan määräaikainen lupa raukeaa määräajan päättyessä, jollei lupapäätöksessä ole toisin määrätty. Toistaiseksi voimassa olevassa luvassa tulee määrätä, mihin mennessä hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi on tehtävä ja mitkä selvitykset on tuolloin esitettävä, jollei tällaista määräystä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Lupamääräyksiä on kuitenkin tarkistettava määräajoin, jos lupa koskee ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi annetun neuvoston direktiivin (96/61/EY) mukaan luvanvaraista toimintaa. Erityisestä syystä myös määräaikaisessa luvassa voidaan määrätä lupamääräyksen tarkistamisesta.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 14.12.2012 antamillaan päätöksillä Nro 212/2012/1 ja Nro 213/2012/1 tarkastanut HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän Ämmäsuon jätteenkäsittelykeskuksen toimintaa koskevan Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristölupapäätöksen No YS 553, 26.5.2003 ja kaatopaikan laajennusalueen toimintaa koskevien ympäristölupapäätösten No YS 659, 16.5.2005 ja No YS 1163, 20.9.2007 lupamääräysten tarkistamista ja muuttamista ja toimintojen olennaista muuttamista koskevan lupahakemuksen (dnro ESAVI/705/04.08/2010), muuttanut ympäristöluvan No YS 553, 26.5.2003 lupamääräykset, lukuun ottamatta kompostointilaitosta koskevia lupamääräyksiä A.23., C.1.–C.10., G.1. ja G.2., sekä ympäristölupien No YS 659, 16.5.2005 ja No YS 1163, 20.9.2007 lupamääräykset. Samalla on ratkaistu korkeimman hallinto-oikeuden uudelleen käsiteltäväksi palauttama Ämmäsuon jätteenkäsittelykeskuksen ympäristöluvan lupamääräysten muuttamista koskeva asia (dnro ESAVI/510/04.08/2010). Päätökset Nro 212/2012/1 ja Nro 213/2012/1 ovat valituksenalaisia.

Edellä mainittuun Ämmässuon jätteenkäsittelykeskusta koskevaan lupamääräysten tarkistamista koskevaan hakemukseen (dnro ESAVI/705/04.08/2010) ei ollut sisällytetty sekajätteen käsittelylaitoksen lupamääräysten tarkistamista.

Etelä-Suomen aluehallintovirastossa on vireillä lupahakemus (dnro ESAVI/125/04.08/2011) koskien Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen biojätteen käsittelykapasiteetin nostamista vuoden 2030 arvioituun tarpeeseen 80 000 t/a, uuden mädätyslaitoksen toimintaa, muodostuvan biokaasun (noin 35 600 m³/d) hyödyntämistä sähköksi ja lämmöksi uudessa sähkön- ja lämmöntuotantolaitoksessa (CHP-laitos) ja uuden jätevesien esikäsittelylaitoksen toimintaa. Lisäksi hakemus koskee olemassa olevan kompostointilaitoksen ympäristölupapäätöksen (Uudenmaan ympäristökeskus No YS 553/26.5.2003) lupamääräysten tarkistamista ja toiminnan muutosta mädätteen jälkikompostointiin. Aluehallintovirasto ratkaisee erikseen myöhemmin em. hakemuksen.

HSY:n sekajätteen käsittelylaitosta ei ole toistaiseksi toteutettu eikä täten myöskään ympäristöluvan No YS 658, 16.5.2005 mukaista toimintaa ole aloitettu.

Hakemuksen mukaan alkuperäisen kaltaiselle mekaanis-biologiselle käsittelylaitokselle ei ole enää tarvetta. HSY:llä on kuitenkin tarve tiettyjen jätteiden mekaaniseen käsittelyyn.

Edellä esitetyn perustella aluehallintovirasto katsoo, että sekajätteen käsittelylaitoksen ympäristöluvan lupamääräysten tarkistamiseksi on toimitettava hakemus vähintään kuusi kuukautta ennen toiminnan aloittamista ja kuitenkin viimeistään 31.10.2020 mennessä. Määräpäivä on sama kuin aluehallintovirasto on Ämmässuon jätteenkäsittelykeskusta koskevassa päätöksessä Nro 212/2012/1, 14.12.2012 (dnro ESAVI/705/04.08/2010) määrännyt lupamääräysten tarkistamisajankohdaksi. Lupamääräysten tarkistamisen yhteydessä HSY voi tarvittaessa täsmentää sekajätteen käsittelylaitoksen toimintaa siten, että se koskisi pelkästään jätteen mekaanista käsittelyä.

Kun otetaan huomioon, että sekajätteen käsittelylaitosta ei ole toteutettu eikä sen toimintaa ole aloitettu ja että lupamääräysten tarkistamiseksi on toimitettava hakemus ennen toiminnan aloittamista, ympäristöluvan voimassaoloajan jatkamisesta ei aiheudu ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua ympäristön merkittävän pilaantumisen vaaraa.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös on lainvoimainen valitusajan päätyttyä, mikäli päätökseen ei haeta muutosta. (YSL 100 §)

Asetuksen noudattaminen

Jos asetuksella annetaan ympäristönsuojelulain tai jätelain nojalla tämän lupapäätöksen määräystä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan es-tämättä noudatettava. (YSL 56 §, YSA 19 §)

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki (86/2000) 31, 35, 36, 53, 55, 56, 57, 58, 96, 97, 100, 105 §

Ympäristönsuojeluasetus (169/2000) 1, 5, 19 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992)

Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2014 ja 2015 (1092/2013)

Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2012 ja 2013 (1572/2011)

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Tämän ympäristölupa-asian käsittelystä perittävä maksu on 1 450 euroa.

Lasku lähetetään erikseen myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta Joensuusta.

Ympäristönsuojelulain 105 §:n mukaan luvan, ilmoituksen tai muun lupa-asian käsittelystä voidaan periä maksu, jonka suuruutta määrättäessä noudatetaan valtion maksuperustelaisissa (150/1992) ja sen nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa säädetään. Aluehallintovirastojen maksuista vuosina 2014 ja 2015 annetun valtioneuvoston asetuksen (1092/2013) 8 §:n 2 momentin mukaan suoritteesta, jota koskeva asia on tullut vireille ennen 1.1.2014, peritään maksu asetuksen voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Tämän hakemusten vireille tullessa voimassa olleen aluehallintoviraston maksuista vuosina 2012 ja 2013 annetun valtioneuvoston asetuksen (1572/2011) liitteen 2.1 mukaan, jos kysymyksessä on muu ympäristölupa-asia tai taulukon mukainen maksu olisi luvan käsittelyn vaatiman työmäärän perusteella kohtuuttoman korkea, peritään asian käsittelystä maksu, jonka suuruus on 50 euroa/h.

Tämän asian käsittelyyn on käytetty 29 tuntia.

LUPAPÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös	HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä PL 100 00666 HELSINKI
Tiedoksi	Espoon kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen Espoon kaupungin terveysuojeluviranomainen Espoon kaupunginhallitus Kirkkonummen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen Kirkkonummen kunnan terveysuojeluviranomainen Kirkkonummen kunnanhallitus Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue (sähköisesti) Suomen ympäristökeskus (sähköisesti)

Tieto päätöksestä

Ilmoitus päätöksestä lähetetään asianosaisille listan dpoESAVI-331-04-08-2012 mukaisesti.

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla ja lehdissä

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Etelä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupavastuualueen ilmoitustaululla sekä päätöksestä kuulutetaan Espoon kaupungin ja Kirkkonummen kunnan virallisilla ilmoitustauluilla.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen haetaan muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla. Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. (YSL 96 §)

Valitusoikeus lupapäätöksestä on luvan hakijalla ja niillä, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä niillä viranomaisilla, joiden tehtävänä on valvoa asiassa yleistä etua. (YSL 97 §)

Liite

Valitusosoitus

Pekka Häkkinen

Arja Johansson

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Pekka Häkkinen ja esitellyt ympäristöyhtälitarkastaja Arja Johansson.

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Valitusaika Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy **17.7.2014**.

Valitusoikeus Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.

Valituksen sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi)
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta
- mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (faxilla tai sähköpostilla)

Valituksen liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituksen toimittaminen Etelä-Suomen aluehallintovirastolle

Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Etelä-Suomen aluehallintovirastolle. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, faxina tai sähköpostilla. Sähköisesti (faxina tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanotto-laitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot

käyntiosoite:	Ratapihantie 9, 00520 Helsinki
postiosoite:	PL 110, 00521 Helsinki
puhelin:	(vaihde) 0295 016 000
fax:	03 570 8002
sähköposti:	ymparistoluvat.etela@avi.fi
aukioloaika:	klo 8 - 16.15

Oikeudenkäyntimaksu Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 97 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.